

พืชน้อย

ชื่อสมุนไพร พืชน้อย

ชื่ออื่น นมแมว นมวัว (กลาง) พืชน หำลิง ดิงดั่ง ตินตั่งเครือ สีม่วง (อีสาน) หมากผีผวน บุงหาใหญ่
นมแมวป่า (เหนือ) นมควาย (ใต้)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Uvaria rufa* Blume

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถาเลื้อย มักทอดเลื้อยบนต้นไม้สูง ยาว 1.5-4 เมตร กิ่งก้านและยอดอ่อนปกคลุมด้วยขนละเอียดสีน้ำตาลแดงหนาแน่น **เปลือก** ลำต้นสีม่วงอมเทา **ใบ** เดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่แกมรูปขอบขนาน รูปรีแกมรูปขอบขนาน หรือรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 4-6 เซนติเมตร ยาว 6-15 เซนติเมตร ปลายแหลมหรือเรียวแหลม โคนมนหรือกลม ขอบเรียบ แผ่นใบบางคล้ายกระดาษ หลังใบมีขนรูปดาวแข็ง ด้านล่างมีขนอ่อนนุ่มหนาแน่น ก้านใบ ยาว 3-4 มิลลิเมตร มีขนหนาแน่น เส้นใบ 8-15 คู่ **ดอก** เดี่ยว หรือออกเป็นกระจุก 2-3 ดอก ที่กิ่งก้าน ออกตรงข้ามใบ หรือเหนือซอกใบ ช่อดอก ยาว 1.1-1.5 เซนติเมตร ก้านช่อดอกยาว 1-3 มิลลิเมตร มีขนกระจายหนาแน่น ก้านดอกย่อยยาว 0.5-0.8 เซนติเมตร มีขนหนาแน่น ใบประดับมี 1 ใบ รูปสามเหลี่ยมปลายมน ติดตรงกลางก้านดอก กว้าง 3-6 มิลลิเมตร ยาว 3-13 มิลลิเมตร มีขนหนาแน่น กลีบเลี้ยง 3 กลีบ บางคล้ายกระดาษ มีขนปกคลุม เชื่อมติดกันที่โคนเล็กน้อย ปลายแยกเป็น 3 แฉก ส่วนกว้างที่โคน 5-6 มิลลิเมตร ยาว 3-4 มิลลิเมตร กลีบดอก 6 กลีบ แยกกัน บางครั้งอาจมี 8 กลีบได้ แยกเป็น 2 วง ๆ ละ 3 กลีบ ขนาดเท่า ๆ กัน ดอกสีแดงสดแล้วเปลี่ยนเป็นสีแดงเลือนนวล มีกลิ่นหอม กลีบดอกรูปรีแกมรูปไข่กลับ กว้าง 4-6 มิลลิเมตร ยาว 8-10 มิลลิเมตร ปลายมนหรือกลม มีขนทั้งสองด้าน ดอกบานเต็มที่กลีบมักโค้งลงไปทางก้านดอก เกสรเพศผู้จำนวนมากอัดกันแน่น 30-45 อัน สีเหลือง รูปทรงกระบอก กว้าง 1.0-1.5 มิลลิเมตร ยาว 3-4 มิลลิเมตร โคนและปลายตัด ขอบเรียบ วงนอกมักเป็นหมัน เกสรเพศผู้ที่เป็นหมัน

พืชน้อย

10-12 อัน เรียงซ้อนเหลื่อมและแยกกันในชั้นนอกสุดของวง เกสรเพศผู้ที่สมบูรณ์ รูปไข่กลับ กว้าง 2.0-2.5 มิลลิเมตร ยาว 3.5-4.0 มิลลิเมตร โคนตัด ปลายกลมหรือมน ขอบเป็นเยื่อบาง ๆ จักฟันเลื่อยถี่ สีขาวหรือเหลืองอ่อน เกสรเพศเมีย 7-12 อัน แต่ละอันมี 20-25 ออวูล รูปทรงกระบอก กว้างประมาณ 0.5 มิลลิเมตร หรือมากกว่าเล็กน้อย ยาว 3.0-3.5 มิลลิเมตร โคนและปลายตัด สีเหลืองหรือน้ำตาลอ่อน มีขนหนาแน่นตามก้านเกสรเพศเมีย มีรังไข่เหนือวงกลีบ คาร์เพลแยกจำนวนมาก **ผล** แบบผลกลุ่ม มีผลย่อย 4-20 ผล ต่อข้อ รูปรีหรือรูปรีแกมรูปขอบขนาน กว้าง 1.0-1.1 เซนติเมตร ยาว 1.7-4.0 เซนติเมตร มีขนสีน้ำตาลสั้น ๆ ปกคลุม ผลเริ่มสุกสีเหลือง สุกเต็มที่สีแดงสด ก้านผลยาว 1-4 เซนติเมตร ก้านผลย่อยยาว 1.8-2.6 เซนติเมตร เนื้อข้างในสีขาวเมล็ดรูปรี แต่ละผลมี 14-18 เมล็ด กว้าง 1-2 มิลลิเมตร ยาว 3-4 มิลลิเมตร โคนเว้า ปลายมน ขอบเรียบ ผิวเกลี้ยง สีนํ้าตาล **ผลสุก** รสหวานอมเปรี้ยว รับประทานได้

การกระจายพันธุ์

พบทั่วไปในป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าละเมาะ หรือตามชายป่าดิบ ตั้งแต่ใกล้ระดับน้ำทะเล จนถึงที่สูงประมาณ 1,000 เมตร ออกดอกช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน ติดผลราวเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม

ลักษณะวิสัย

มือจับ

พืชน้อย

ดอก

ผลสุก

ผลและเมล็ด

สรรพคุณ

ตำรายาไทย เนื้อไม้ และ ราก แก้ไข้กลับไข้ซ้ำ ต้มกินแก้ไข้เนื่องจากกินของแสลง รักษาอาการ ไข้ไม่สม่ำเสมอ ราก แก้ผอมแห้งสำหรับสตรีที่อยู๋ไฟไม่ได้หลังการคลอดบุตร ใช้เป็นยากระตุ้นการคลอด บำรุง นํ้านม ผล แก้เม็ดผื่นคันตามตัว เป็นยาเย็นถอนพิษ ผลสุก บดกับน้ำ ทาแก้ผดผื่นคัน รักษาโรคหิด